

Országos Betegjogi,
Ellátottjogi, Gyermekjogi és
Dokumentációs Központ

Cím: 1075 Budapest, Madách tér 3-4.
Levelezési cím: 1365 Budapest, Pf.: 646.

ESETTANULMÁNY

Eset leírása:

Fogyatékos személyeket ellátó bentlakásos intézményben az ellátottak napközben 40-45 fős csoportokban töltik szabadidejüket. A helyiségek tárgyi felszereltsége nem biztosítja valamennyi ellátott részére a kényelmes, biztonságos elhelyezést.

Többen a földön fekvve, a radiátoroknak „dőlve” töltik napjaik túlnyomó részét. A nagy létszámú csoport miatt a fogyatékos személyek feszültek, agresszívak.

A szakmai személyzet kívülről „őrzi” a csoportszobában lévő fiatalokat. Az ellátottak fogyatékoságukból adódóan nem tudnak minden esetben megfelelő ruházatot választani, - az ellátottak ruházata hiányos nem a nemüknek és az évszaknak megfelelő.

A probléma definiálása:

- A fogyatékos személyek mentális állapotukból adódóan nem képesek a panaszaik megfogalmazására.
- Az ellátási gyakorlat során nem érvényesültek az ellátottak megfelelő minőségű ellátáshoz és egyenlő bánásmóddhoz, emberi méltósághoz kapcsolódó jogai.

Milyen alapjogok sérültek?

Magyarország Alaptörvénye **II. cikk**

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az **emberi méltósághoz**.

Magyarország Alaptörvénye **XX. cikk**

(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

Jogsérelmek

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 24. § -az egyenlő bánásmód követelményét a szociális biztonsággal összefüggésben érvényesíteni kell különösen

*b) a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és **biztosítása során**.*

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról 3. §. -a fogyatékos személyek az őket mindenki mással egyenlően megillető jogaikkal állapotukból fakadóan kevésbé tudnak élni, ezért indokolt, hogy minden lehetséges módon előnyben részesüljenek.

A halmozottan sérült személyek állapotukból adódóan nem tudták megfogalmazni, jelezni panaszukat.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 70. § (3) bekezdése szerint a nagykorú fogyatékos személy intézményi ellátását úgy kell megszervezni, hogy számára az állapotának megfelelő önállóság, **döntési** lehetőség biztosított legyen.

Az intézményben az ellátottak számára nem volt lehetőség az állapotuknak megfelelő önállóság és döntési lehetőség biztosítására.

Az ellátottak a napi szabadidős időszakokat a csoportszobákban töltötték, többnyire az ágyon vagy a földön fekve.

A ruházatot a gondozók választották ki számukra, melyben nem kaptak választási lehetőséget. Többször nem a nemüknek megfelelő ruha volt az ellátottakon.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 94/E. §(1)bekezdése szerint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményi ellátást igénybe vevő ellátottnak joga van szociális helyzetére, egészségi és mentális állapotára tekintettel a szociális intézmény által biztosított teljes körű ellátásra, valamint **egyéni** szükségletei, **speciális helyzete** vagy állapota alapján az egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére.

A fogyatékos személyek számára nem volt biztosított speciális állapotukból adódó ellátás, az egyéni szükségletek figyelembe vétele nem érvényesült az ellátásuk során.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 94.E §(4) bekezdése alapján sérült az ellátottak emberi méltósághoz, a testi-lelki egészséghez való jogra.

A nagy létszámú csoportban lehetetlen volt a megfelelő tárgyi és személyi környezet biztosítása, az ellátottak a földön feküdvé töltötték szabadidejüket.

Milyen speciális jogok sérültek?

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 94/F. § (2) bekezdése alapján sérült az ellátottak számára az *akadálymentes környezet biztosítására, az információkhoz, az ellátottat érintő legfontosabb adatokhoz való hozzáférés biztosítása, az önrendelkezés elve, a fogyatékos személy életvitelével kapcsolatos döntéseinek tiszteletben tartása.*

Jogsérelmek a szakmai munka biztosítása során:

1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 4. § c) pontja szerint a személyes gondoskodást nyújtó intézményt úgy kell kialakítani, hogy bútorzata és berendezési, felszerelési tárgyai, az életvitelhez szükséges körülmények feleljenek meg az ellátottak életkori sajátosságainak, egészségi és mozgásállapotának.

Az intézményben nem volt biztosított az ellátottak részére a megfelelő tárgyi környezet, sem a kényelmüket, sem a biztonságos ellátásukat nem szolgálta megfelelően a csoportszoba.

40. § (1)A szociális intézményben gondozási egységeket és gondozási csoportokat kell kialakítani.

(3)A szociális intézményben az elhelyezést igénybe vevők egyéni gondozását tíz-husz fős gondozási csoportok kialakításával végzik.

A gondozási csoport száma jóval meghaladta a jogszabályban előírt létszámot (40-45 fő).

44. § (1) A bentlakásos intézmény az ellátást igénybe vevő részére az Szt. 67. § (1) bekezdésében meghatározott teljes körű ellátást biztosítja.

(2) A bentlakásos intézményben folyó gondozási tevékenység alatt az intézmény szolgáltatását igénybe vevő személy részére nyújtott olyan fizikai, mentális és életvezetési segítséget kell érteni, amelynek során az igénybe vevő szociális, testi és szellemi állapotának megfelelő **egyéni bánásmódban** való részesítése keretében a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglevő testi-szellemi funkcióinak helyreállítására és szinten tartására kerül sor.

A gondozási folyamat jogszabályban előírt feltételei nem teljesültek a nagy létszám miatt, az ellátottak részére leginkább „megőrző” tevékenységet biztosítottak.

46. § (8) Az intézmény vezetője az ellátást igénybe vevő szükségletei, valamint a ruházat elhasználódásának figyelembevételével gondoskodik a (2)-(3) bekezdés szerinti ruházat beszerzéséről, illetve cseréjéről.

Az ellátottak ruházatának elhasználódását fogyatékoságukból adódóan nem képesek önállóan jelezni sem az intézmény, sem a törvényes képviselő felé. Ennek segítése, támogatása az intézmény dolgozóinak feladata.

54. § (1) A bentlakásos intézmény feladatkörében gondoskodik az ellátást igénybe vevő mentálhigiénés ellátásáról.

(2) A bentlakásos intézménynek **mindent meg kell tennie** az ellátást igénybe vevő testi-lelki aktivitása fenntartásának, megőrzésének érdekében.

(3) Az **ellátást** igénybe vevő korának, egészségi állapotának, képességeinek és egyéni adottságainak figyelembevételével szükséges szervezni.

A nagy létszámú csoportban nem volt lehetőség az egyéni aktivitás megőrzésének támogatására, leginkább az „adott térben tartás”, mint aktuális feladat volt a gondozóké.

66. § Értelmi fogyatékosok otthonában a közép súlyos vagy súlyos értelmi fogyatékos, valamint értelmi és más fogyatékoságban szenvedő, **állandó és folyamatos** ápolást igénylő személyek ápolása és gondozása történik.

Milyen intézkedéseket /eljárási lépéseket tehet az ellátottjogi képviselő?

- **segíti az ellátást igénybevevőt**, törvényes képviselőjét az ellátással kapcsolatos kérdések, problémák megoldásában, szükség esetén segítséget nyújt az intézmény és az ellátott között kialakult konfliktus megoldásában;
- **segít az ellátást igénybe vevőnek, törvényes képviselőjének panasa megfogalmazásában**, kezdeményezheti annak kivizsgálását az intézmény vezetőjénél és a fenntartónál, segítséget nyújt a hatóságokhoz benyújtandó kérelmek, beadványok megfogalmazásában;
- **tájékoztatást nyújthat** az ellátottakat érintő legfontosabb alapjogok tekintetében, az intézmény kötelezettségeiről és az ellátást igénybevevőket érintő jogokról;
- **eljárhat** az intézményi ellátással kapcsolatosan az intézmény vezetőjénél, fenntartójánál, illetve az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságnál, és ennek során – írásbeli meghatalmazás alapján – **képviselheti az ellátást igénybevevőt, törvényes képviselőjét**;
- tájékoztatja a szociális intézményekben foglalkoztatottakat az ellátottak jogairól, továbbá e jogok érvényesüléséről és a figyelembevételéről a szakmai munka során;
- **intézkedést kezdeményezhet** a fenntartónál a jogszabálysértő gyakorlat megszüntetésére.

Eset lezárása, eredménye:

- Az intézmény vezetője felé jeleztem a tapasztalt jogsérelmeket, melynek megoldása érdekében észrevételt fogalmaztam meg a gondozási munkára vonatkozóan.
- A csoportok számát, ami 40-45 fő volt egy részlegen javasoltam csökkenteni és a fejlesztő foglalkozások során rugalmasabb, nagyobb létszámot megmozgató módszert javasoltam. A csoportok létszáma csökkent, a plusz foglalkoztató helyiség bevonásával és a dolgozók átcsoportosításával.

- A csoportszobában a tárgyi feltételek biztosítása miatt szükséges volt a fenntartó felét történő jelzés, melynek eredményeképpen a burkolat cseréje megtörtént.
- A csoport bontásával nagyobb tér és kényelmesebb környezet áll az ellátottak rendelkezésére.
- A ruházat kiválasztása során javasoltam az ellátottak bevonását és a nemnek és évszaknak megfelelő használat támogatását.
- Megtörtént a szakdolgozók tájékoztatása az ellátotti jogokra vonatkozóan.

Egyéb megjegyzés:

Az esetet azért érzem fontosnak, mert az ellátottak nem közvetlenül kerestek meg, hanem a fogadóóra alkalmával az intézményt bejárva jogvédőként volt szükséges az észlelt jogsérelem jelezése és annak megoldásában történő segítségnyújtás.